

roureda, *ruada* i *rouera*, *ruera* Oleta i Évol, dissimilat en *ruidera* a Vernet, Noedes i Llar, *La Ruira* i *la rureda* a la Bastida *Rouera* molt estès pel Segre i les Nogueres: Arcavell, Bretui, Areny, Sopenra i Llesp-Vilaller De nou pel Maestrat: *rouera* Pobla de Benifassà i Vilafranca. *Rouredal* en Busa-N., si no és err. tip. deu ser influït pel *roble* cast. del seu model *Nebrixa*

En romànic antic es formà de *ROBUR*, -ORIS, un derivat *ROBŌRĒA* amb el sentit de 'roureda', abreujament d'una combinació adjectival de *SILVA ROBŌREA* D'aquí vénen, com van indicar Ant. Thomas (*Mélanges d Ph Fr*, 170)² i M-Lubke (*REW*, 7352), el del·finès *revuári* i el tessinès *arvoira*; però com que tota vocal breu interna en síl·laba oberta s'havia de convertir en *ë* davant *r* segons la llei fonètica llatina, hi hagué fluctuacions en llatí vulgar entre *pūlvīs/pūlvēris* i *pūlvōris*, i fets semblants es troben en *ulcus/fulceris*, *vetus/veteris*, *ebur/eboris*, *arbōris/arbēris* (cf. it. *álbero*): degué, doncs, coexistir una flexió vulgar *robūr/robēris*, i això féu que també vagi formar-se aquell derivat adjectival, en la variant **ROBĒRĒA*

Per a aquests fets veg Meyer-Lübke, *Einführung in die Roman Sprachwiss*³ D'aquest **ROBĒRĒA* ve l'oc. *rouie(ira)*, que ja trobem en la glossa «*rouiera* quercetum», del «Floretus», glossari provençal compilat en la zona veïna d'Avinyó c. 1400 (*PSW* VII, 385); d'aquí el prov. mod. *rouviero* «bois de chênes», al qual el *TdF* troba les variants *rouiero* en el Delfinat, *rouviero* en el Llgd. i *rouvièro* en el Llemosí. *Rouvière* està molt estesa en la toponímia i antroponímia del S de França (exs. del Gard, Lozère i Montpellier en el *TdF*).

En cat., *-ĒRĒA* passa normalment a *-ira*, d'on *rouira* 'bosc de roures' (*CostCat* I, s. v.), que apareix amb gran freqüència en la nostra documentació medieval. Des del document de Vilamajor, c. 950, p. p. Anscari Mundó «vinea in Brugarias justa ipsa *ruvira*» (§ 50); *rouira* en Aversó, 346 8. El mot en aquests documents sol portar article, o anar acompanyat per quasi-sinònims, coses que mostren que, almenys en els Ss X-XII, funcionava encara plenament amb valor d'apellatiu, com ens ensenyen molts del *Cart* de StCugat: «castrum Olerdola, in locum q. dicunt ad ipsa *ruvira* de Fonte Cavallare» a. 958; «ipsa *ruvira* qui fuit de Geriberto» 990; «cum arboribus et ipsas *ruviras*» any 1002; «ipsa *ruira*» 1010; «ipsa *ruvira*» 1044; «Certitudo, cum ipsa *ruira*» 1058; «*ruvira* --- ipsam *rouiram*» 1060; «*ruviras* et boscos» pergami original de 1064 (I, pp. 50, 204; II, 24, 71, 237, 280, 286, 305); «ipsa devesa com ipso bosco et *ruiras* et ipsa guardia ---» 1098 (Bast.-Bass., 866), «Ordal --- ipsa *ruira* qui ibi est» doc. de 1078 Arxiu de Solsona.

No mancà entre nosaltres alguna descendència de l'altra forma *ROBŌRĒA*, d'on en català resultava *rouvira* i formes semblants, sovint amb dissimilació de la *o* en *e*: *Revorra* a. 917; «in terminio de Aqualonga --- vinea affrontat: de oriente in ipsa *revoira* ---» a. 965. *Cart*. de StCugat (I, pp. 13, 66); *Revuira* en doc. de Terrassa de 1047 (*BABL* VII) D'aquesta variant no se'n veuen testimonis més tard; fou doncs un arcais-

me minoritari que aviat s'esvaí, i no sé que n'hagi quedat altre rastre que el nom de la grandiosa i bella devesa i boscúria de *La Revuira* de l'alta Vall Ferrera, a la dreta del riu, cosa d'una hora en amunt d'Àreu. De *Rouira*, en canvi, encara que avui ja no visqui pròpiament com a apellatiu, resten una munició de NLL, i alguns genèrics, en tots els quals el valor semàntic és segur, i en molts resulta palès perquè són boscos de roures. *La Rouira dels Cerdans* en el t. de Centelles, alt Vallès, encara més que un gran mas, designa el pla de cingleres cobert d'una vasta extensió d'arbres on el roure abunda; *La Rouira* del costat de Besora de St Quirze és precisament el nom d'una roureda Cap al Solsonès hi ha una zona d'especial persistència *Les Rovires*, zona de roures i pins a Oliu, a Riner, dins la gran partida de Bàlius, distingeixen dues meitats: *Les rovires* i el reguer de Bàlius, designant aquest la part que es rega i conrea, i aquella la part de bosc. Un poc més amunt, en l'arcaica i isolada vall de Llobera, li donen encara paper d'apellatiu, i amb consciència del sign. 'roureda'. Mostrant-me de lluny un bosc, em deien «allí hi ha un *rubiréts* que jo havia sentit anomenar a la gent vella 'La rouira de l'Hostalet'» (tanmateix ell també digué *la roureda* de la Vila, en un altre indret), 1964. No manquen casos més antics on hi ha consciència clara del valor apellatiu: «venda de la devesa o *rouira*, en el terme de Sta. Coloma de Queralt» a 1425 (cita del *DAG*, en el qual esborrem les §§ 2 i 4, resultants de malentesos, i posem en dubte la lectura del mot en la 3).

En algun punt del baix Capcir usen una variant apellativament «a Campilles tot són *ruieras*, malesar ---» (1960), Formiguera de Capcir, forma llenguadociana que s'hi deu haver estès des de l'Aude. A bastants llocs (com aquest mateix) s'ha perdut la *-v* darriere vocal velar (n'hem vist algun ex. medieval), però llavors la forma *ruira* generalment ha desplaçat l'accent a la manera de *coma* > *cuma*, *boma* > *buina*, *duia* > *dúia*, i n'ha resultat *Rúira*: damunt Queralt hi ha un bosc dit *la rúira*; a Vilamur *Les Rúires*; és, doncs, correcta (contra el que han dit alguns) la pronúncia *Rúira*, en el conegut cognom. Damunt Aulàs, a l'alta Ribagorçana, hi ha una roureda, que avui anomenen *La Rudida*, forma on deu haver-hi encreuament entre *rouira* i *roureda* (i potser dissim. *r-r* > *r-d*). En els Ports de Besit el mot apareix, almenys en un lloc, amb evolució fonètica mossàrab: *Prat-de-Rovera* (-*béra*), gran extensió de roureda alternant amb clarianes, entre la Font del Teix i el Tossal del Rei (1928), a Fos (sortida de la V. d'Aran) *arrièro* «coteau exposé au soleil», però Sarrieu comenta que a Luixon és «forêt de chênes exposée au soleil» (*Armanac dera Mount*. 1931, 36)

En gascò funciona encara com apellatiu en alguns punts. A la Vall d'Aran vaig trobar el NL *Afauéra* en diversos termes i recordo que en un poble l'usaven com a apellatiu o tenien consciència del significat (crec a Bossot), i a la vall de Luixon usen *arreyèra*, en narracions, per 'roureda' (V. de Goueil, *Bouts d Mount* VI, 2): fet majorment notable perquè en aquesta zona